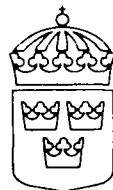

Jordbruksutskottets betänkande 1985/86:26

om vissa skogspolitiska frågor.

(Kompletteringspropositionen, prop. 1985/86:150
bilaga 2 delvis)

JoU

1985/86:26

Sammanfattning

Mot bakgrund av att skogsindustrins utveckling bromsats av brist på inhemsk råvara under senare år föreslår regeringen i kompletteringspropositionen ett antal åtgärder inriktade på att på kort sikt öka utbudet av vedråvara. Åtgärderna bör enligt propositionen tillsammans kunna bidra till en högre och mer stabil avverkningsnivå. En god grund läggs därmed för en snabbare utveckling av skogsindustrin. Utskottet behandlar i betänkandet de regeringsförslag i nu nämnt hänseende som innebär anslagshöjningar, m. m. Regeringens förslag tillstyrks och motioner (m, fp, c, vpk) om avslag på resp. ändring av dessa avstyrks. Till betänkandet har fogats nio reservationer och tre särskilda yttranden.

Propositionen

I proposition 1985/86:150, bilaga 2.1 har regeringen (jordbruksdepartementet) såvitt nu är i fråga (punkterna 2—5 i hemställan) föreslagit riksdagen att

2. till Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter för budgetåret 1986/87 utöver i proposition 1985/86:100 bilaga 11 föreslaget förslagsanslag anvisa ytterligare 8 500 000 kr.,

3. medge att under budgetåret 1986/87, med ändring av vad som har föreslagits i proposition 1985/86:100 bilaga 11, statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 231 000 000 kr. till skogsvård m. m.,

4. till Bidrag till skogsvård m. m. för budgetåret 1986/87 utöver i proposition 1985/86:100 bilaga 11 föreslaget förslagsanslag anvisa ytterligare 4 500 000 kr.,

5. medge att skogsstyrelsen under budgetåret 1986/87, med ändring av vad som har föreslagits i proposition 1985/86:100 bilaga 11, får disponera en rörlig kredit av 90 000 000 kr. i riksgäldskontoret.

Motioner

1985/86:566 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 20 och 21)

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om positiva åtgärder för att öka avverkningen i skogen,

21. att riksdagen avslår regeringens förslag till ökad disposition för skogsstyrelsen av rörlig kredit i riksgäldskontoret med 25 milj. kr.

1985/86:567 av Karin Söder m. fl. (c) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 18, 20, 21, 22 och 24)

18. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om att *inte* öka möjligheterna för sågverk att köpa enskilt ägd skog.

20. att riksdagen beslutar avslå förslaget att anvisa 8,5 milj. kr. ytterligare till Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter.

21. att riksdagen beslutar avslå förslaget att anvisa ytterligare 4,5 milj. kr. som Bidrag för skogsvård m. m.,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om skogsvårdsstyrelsernas frö- och plantverksamhet,

24. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag innebärande att totalt 35 000 000 kr. anvisas för byggande av skogsbilvägar i inre zonen.

1985/86:568 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 15, 16 och 17)

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvalitetskravet i skogsproduktionen,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vidareförädling,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående tillämpningen av § 5 i jordförvärvslagen.

1985/86:571 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 5, 6, 7, 12, 13, 14 och 15)

5. att riksdagen avslår förslaget om ökning av anslaget till skogsvårdsstyrelsernas myndighetsuppgifter,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om omprioritering av skogsvårdsstyrelsernas uppgifter,

7. att riksdagen med ändring av tidigare beslut beslutar att för budgetåret 1986/87 till Bidrag till skogsvård m. m. anslå 173 000 000 kr.,

12. att riksdagen beslutar upphäva den s. k. prisprövningsparagrafen i jordförvärvslagen,

13. att riksdagen beslutar att arvsberättigade släktingar skall slippa förvävsprövning enligt jordförvärvslagen,

14. att riksdagen hos regeringen begär utredning om jordförvärvslagstiftningen i enlighet med vad som i motionen anförts,

15. att riksdagen beslutar om en översyn av skogsvårdslagen i enlighet med vad som i motionen anförts.

1985/86:578 av Anders Andersson (m) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 1) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tvångsavverkningsparagrafen i skogsvårdslagen.

1985/86:580 av Nils G Åsling (c) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 1) att riksdagen beslutar höja anslaget till skogsbilvägbyggande i Jämtlands län med 10 milj. kr.

Jordbruksutskottet behandlar i betänkandet de frågor i bilaga 2 till propositionen som rör den allmänna skogspolitiken. Regeringens förslag om ändrade regler för skogsvårdsavgifter och insättning på skogskonto bereds av skatteutskottet (SkU 1985/86:50).

Allmänt om skogspolitiken och skogsavverkningen

Gällande riktlinjer för skogspolitiken beslutas av riksdagen år 1979. Samhällets övergripande mål för skogsbruket sammanfattas i skogsvårdslagens (1979:429) inledande bestämmelse. Enligt denna skall skogsmark med dess skog genom lämpligt utnyttjande av markens virkesproducerande förmåga skötas så, att den varaktigt ger en hög och värdefull virkesavkastning. Vid skötseln skall hänsyn tas till naturvårdens och andra allmänna intressen. År 1983 kompletterades skogsvårdslagen med bestämmelser i avsikt att göra det möjligt att effektivt fullfölja syftet med 1979 års skogspolitiska mål med avseende på avverkning.

Skogsnäringen skall enligt de skogspolitiska riktlinjerna verka i överensstämmelse med de övergripande samhällsekonomiska målen och i samspel med andra samhällssektorer.

Skogsnäringen intar en central plats i svensk ekonomi. Skogsbruket och skogsindustrin har en särskilt viktig roll även när det gäller att förbättra bytesbalansen.

Under senare år har virkesförsörjningen varit ett av de största hindren för skogsindustrins utveckling. Under en följd av år har avverkningen i våra skogar sålunda inte varit tillräcklig för att försörja den svenska industrin. Därför har en stor del av råvarubehovet fått täckas genom import av skogsråvara och minskning av råvarulagren. Den låga avverkningsnivån har också medfört en lägre sysselsättning i skogsnäringen, vilket särskilt har drabbat regioner med en redan svag sysselsättningsutveckling.

Undersökningar redovisade av virkesförsörjningsutredningen i betänkandet (SOU 1981:81) Skogsindustrins virkesförsörjning visar på en mängd orsaker till utebliven avverkning såsom skatte- och avgiftsreglerna, svårigheter att tolka skogsvårdslagstiftningen, otillfredsställande fastighetstruktur, hög ålder hos skogsägaren och bristande kunskaper om fastigheten och virkesmarknaden.

Mot den angivna bakgrunden tar jordbruksministern i propositionen upp några av de problem som angivits av virkesförsörjningsutredningen och föreslår förändringar i syfte att öka utbudet av virke från de svenska skogarna och samtidigt förbättra förutsättningarna för ett aktivt skogsbruk. Han erinrar därvid om att det råder bred enighet om att avverkningarna kan öka från dagens låga nivå. Ökningspotentialen finns inom delar av den privata skogsägargruppen. De åtgärder som förordas tar sikte på de skogsägare som av olika skäl är passiva eller har låg aktivitet i sitt skogsbruk.

I kommittémotion 571 framhåller Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) att det normala tillståndet i en marknadsekonomi är att kortsiktiga obalanser ständigt uppstår på grund av ändrade förutsättningar. Även om otvivelak-

tigt mer skog skulle kunna avverkas än vad som görs i dag är åtgärder för att tvinga fram virke ur skogen dock principiellt förkastliga, anför motionärerna. Import är ett naturligt sätt att komplettera råvaruförsörjningen med. Motionärerna upprepar mot den bakgrunden ett krav som tidigare framförts om en total översyn av skogsvårdslagen (yrkande 15) och hänvisar i detta sammanhang till sina motioner 1985/86:Jo307 och 1984/85:2038. En förenkling av skogsvårdslagen i den riktning som anges i nämnda motioner skulle få till resultat att på sikt garantera en god tillgång till skogsråvara genom att de enskilda skogsägarna ges bättre möjligheter till egna initiativ. Enligt motion 578 av Anders Andersson (m) bör paragrafen i skogsvårdslagen om tvångsavverkning tas bort.

Utskottet delar regeringens uppfattning att den påtagliga och långvariga underavverkningen är ett allvarligt samhällsekonomiskt problem. Skogsindustrins utveckling har hämmats som en följd av den låga avverkningstakten. Delvis har denna kunnat kompenseras genom import av råvara men importen ger i sin tur samhällsekonomi direkta kostnader. Sammantaget har underavverkningen haft konsekvenser för bytesbalansen.

Vad utskottet anfört innebär att utskottet avvisar moderata samlingspartiets förslag om en utredning syftande till övergång till en skogspolitik helt vilande på marknadsekonomins grunder. De motionsförslag som återopas i motion 571 har utförligt behandlats av utskottet i betänkandena JoU 1985/86:9 och JoU 1985/86:13 punkt 17. Som utskottet framhöll i sistnämnda betänkande skulle ett bifall till vissa av de förslag som framfördes i motionen innebära en principiell omläggning av skogspolitiken i väsentliga hänseenden. Utskottet slog i sitt av riksdagen godkända betänkande fast att de grundläggande principer som var vägledande för 1979 års skogspolitiska beslut alltså äger sin fulla giltighet, och avstyrkte motionen på den grunden. Med samma motivering avstyrker utskottet motion 571 yrkande 15.

Även yrkanden liknande det i motion 578 om upphävande av "tvångsavverkningsparagraferna" i skogsvårdslagen, varmed torde avses en del av 14 § andra stycket, har tidigare avslagits av riksdagen (JoU 1985/86:13). Som utskottet därvid framhållit kan avverkningsreglerna i skogsvårdslagen, rätt hanterade, bli ett verksamt medel för att få fram mer virke. Utskottet avstyrker motionen.

Vissa åtgärder på skogspolitiken område

Jordbruksministern erinrar om att skogsmarkens ägare svarar för att slutavverkning bedrivs i lämplig omfattning så att en jämn åldersfördelning av skogen på hans brukningsenhet främjas. För varje hel 10-årsperiod gäller enligt skogsvårdslagstiftningen en högsta tillåten areal som får slutavverkas och en lägsta areal som måste slutavverkas. Högsta och lägsta slutavverkningsareal är beroende av bl. a. andelen slutavverkningsbar skog på brukningsenheten och markens produktionsförmåga.

Minimivverkningskyldigheten skall vara fullgjord första gången senast den 1 januari 1990. Det ankommer på skogsvårdsstyrelserna att i god tid informera berörda skogsägare om detta. Uppskattningar visar enligt propositionen att intensifierad information och rådgivning skulle öka det årliga

virkesutbudet till och med år 1990 med 5—7 milj. m³sk i förhållande till nuläget. Det omedelbara behovet av ökade *avverkningar* gör det angeläget att skogsvårdsstyrelserna under en treårsperiod tillförs resurser för att öka information, rådgivning och tillsyn i direkt kontakt med skogsägarna. Jordbruksministern föreslår mot bakgrund av detta att skogsvårdsstyrelserna för sina myndighetsuppgifter för nästa budgetår tillförs 8,5 milj. kr. utöver vad som har beräknats i årets budgetproposition.

Jordbruksministern betonar vidare att det i första hand är virkesmarknadens parter som har ansvaret för att virkesförsörjningen fungerar. Det är emellertid angeläget att även skogsvårdsstyrelserna i sin verksamhet kan informera om virkesmarknaden och efterfrågan på skogsråvara. En viktig förutsättning för en rådgivningsinsats från skogsvårdsstyrelserna sida är ett tillfredsställande faktaunderlag om det lokala skogstillståndet. Därför bör resurserna för de översiktliga skogsinventeringarna (ÖSI) ökas under en treårsperiod. Rambeloppet för de översiktliga skogsinventeringarna bör för nästa budgetår räknas upp med 4,5 milj. kr. till 50,5 milj. kr. Enligt propositionen bör det sammanlagda rambeloppet under nionde huvudtitelns anslag Bidrag till skogsvård m. m. sålunda ökas med 4,5 milj. kr. i förhållande till vad som har förordats i årets budgetproposition.

Regeringens förslag tillbakavisas i två motioner. Karin Söder m. fl. (c) erinrar i motion 567 om att centerpartiet i motioner under en följd av år krävt att skogsvårdsavgiften skall tas bort och att de skogligena bidragen med undantag av dem som har regionalpolitisk karaktär bör avskaffas. Motionärerna avvisar därför förslagen om anslagsökningar såväl till skogsvårdsstyrelsernas myndighetsutövning (yrkande 20) som till de översiktliga skogsinventeringarna, (yrkande 21). I motion 571 (m) påpekas att det finns ett behov av att informera s. k. passiva skogsägare om skogsvårdslagens krav. Skogsvårdsstyrelsernas verksamhet bör enligt motionärerna inriktas på att nå dessa skogsägare. Anslaget behöver dock inte ökas, då de erforderliga insatserna enligt motionen kan genomföras genom omdisponeringar av styrelsernas nuvarande verksamhet (yrkandena 5 och 6). I motionen avvisas även förslaget om en ökning av anslaget till den översiktliga skogsinventeringen. Motionärerna anser liksom tidigare att ÖSI inte bör bedrivas så ambitiöst. De erinrar vidare om att de i dessa sammanhang krävt en minskning av skogsvårdsavgiften och föreslår, för att finansiera den minskningen, en minskning av ramanslaget Bidrag till skogsvård med 117 milj. kr. (yrkande 7).

Utskottet delar jordbruksministerns mening att virkesutbudet bör kunna förbättras genom ökade insatser från skogsvårdsstyrelsernas sida genom information, rådgivning och tillsyn. De ökade insatserna bör främst rikta sig mot skogsägare som av olika skäl framstår som passiva. Utskottet finner det tillfredsställande att regeringen föreslår ökad medelstilldelning för dessa insatser. Som jordbruksministern påpekar är det nödvändigt att även virkesmarknadens parter intensifierar sin information och att denna blir entydig. I första hand är det parterna som har ansvaret för att virkesförsörjningen fungerar. Utskottet är även ense med jordbruksministern om att de översiktliga skogsinventeringarna bör påskyndas för att skogsvårdsstyrelserna skall få förbättrat faktaunderlag för information. Riksdagen bör såle-

des bifalla regeringens förslag om ökning av anslaget Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter och Bidrag till skogsvård. Utskottet avstyrker därmed motionerna 567, yrkandena 20 och 21 samt 571, yrkandena 5, 6 och 7.

I propositionen aviseras en uppmjukning av ransoneringsbestämmelserna enligt skogsvårdsförordningen för att underlätta skogsägarnas tillämpning av reglerna samt för att uppnå en jämnare virkesförsörjning på lång sikt. Slutligen föreslår regeringen att skogsstyrelsens rörliga kredit i riksgäldskontoret för att hålla skogsvårdsstyrelserna med likvida medel för deras uppdragsverksamhet och frö- och plantverksamhet ökas från 65 milj. kr. till 90 milj. kr. för nästa budgetår. Ökningen motiveras av att beredskapsarbetenas finansiering samt reglerna för inleverans av skattemedel ändrats.

I partimotion 566 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) yrkas avslag på förslaget om ökning av skogsvårdsstyrelsernas rörliga kredit. Enligt motionärerna får sådana regler som de i propositionen åberopade effekter för många myndigheter. Motionärerna kan inte inse att just skogsstyrelsen bör kompenseras för dem.

Utskottet har vid olika tillfällen framhållit att de ändrade regler som numera gäller för finansieringen av beredskapsarbeten drabbat i särskilt hög grad skogsvården. Mot bakgrund härav är det enligt utskottets mening tillfredsställande att regeringen nu föreslår en ökning av den rörliga krediten vilket bör möjliggöra en fortsatt aktivitet i skogsvårdsstyrelsernas uppdragsverksamhet och i frö- och plantverksamheten. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag och avstyrker motionen såvitt nu är i fråga (yrkande 21).

I ett par motioner betonas vikten av att virkets kvalitet beaktas. Enligt motion 567 (c) är det angeläget att skogsvårdsstyrelsernas frö- och plantverksamhet tillgodoses. Motionärerna framhåller att dessa resurser bör användas så att en långsiktig kvalitet kan upprätthållas. I partimotion 568 framhåller Lars Werner m. fl. (vpk) att när nu åtgärder föreslås för att öka avverkningen får kravet på kvaliteten på skogsråvaran inte åsidosättas. Inte minst är detta viktigt, anser motionärerna, när sågverksindustrin nu har stora farhågor för att brist på kvalitetstimmer uppstår framdeles.

Enligt utskottets mening är det för det svenska skogsbruket av stor vikt att kvalitetsvirke produceras i betydande omfattning. Skogsbruket bör därför inriktas på metoder som ger bättre kvalitet. I det avseendet spelar en rätt utförd och rätt vald förnyingsmetod samt tillgången på högvärdigt frö stor roll. En god rådgivning till skogsägarna är ett av de främsta medlen för att påverka en sådan utveckling. Enligt vad utskottet erfarit avser skogsstyrelsen att utarbeta skötselrekommendationer under innevarande år i syfte att underlätta skogsvårdsstyrelsernas rådgivning. Utskottet får vidare erinra om sitt av riksdagen godkända uttalande i samband med revideringen av avverkningsbestämmelserna våren 1983. Utskottet framhöll då att bestämmelserna ger utrymme för s. k. värdeproduktion under ett antal år efter det att ett bestånds lägsta tillåtna slutålder har uppnåtts. Utskottet ansåg att, genom att en viss minsta andel slutavverkningsbar skog inte berörs, kunde enkla regler tillskapas som möjliggör produktion av värdefullt sågtimmer (JoU 1982/83:34 s. 14). Med hänsyn till det anförda och till att de ansvariga myndigheterna således effektivt följer och påverkar utvecklingen påkallas

enligt utskottets mening icke något särskilt riksdagens uttalande med anledning av motionerna 567 och 568 såvitt nu är i fråga.

I flera motioner framhålls den betydelse vägnätet har för avverkningsmöjligheterna. Enligt motion 567 (c) finns det, bl. a. av hänsyn till skogsbrukets regionalpolitiska betydelse, anledning att förbättra förutsättningarna för skogsbruket i framför allt Norrlands inland. Skogsbilvägarnas utbyggnad har stor betydelse för möjligheterna att öka virkestillgången samt skapar i sig också sysselsättning. Mot den bakgrunden begär motionärerna att regeringen lämnar förslag om en fördubbling av anslaget till byggande av skogsbilvägar i inre zonen, dvs. en ökning till 35 milj. kr. (yrkande 24). I motionen erinras om att motionärerna i annat sammanhang krävt att inga bidrag skall utgå till byggande av skogsbilvägar ovan skogsodlingsgränsen. I motion 580 hävdar Nils G. Åsling (c) att den snabbast verkande insatsen för att höja produktionen i skogsbruket i Norrlands inland vore ett väsentligt ökat skogsvägbyggande. Han yrkar att riksdagen skall besluta höja anslaget till skogsbilvägbyggande i Jämtlands län med 10 milj. kr. (yrkande 1).

Utskottet har viss förståelse för de önskemål som ligger bakom motionsyrkandena om höjda anslag till vägbyggande. Utskottet är dock icke berett att förorda någon anslagsökning i rådande ansträngda budgetläge. Utskottet får emellertid erinra om att riksdagen såväl beträffande innevarande budgetår som för budgetåret 1986/87 beslutat, att 10 milj. kr. om året hålls i reserv för eventuella sysselsättningskapande åtgärder i form av skogsbilvägsbyggnad (prop. 1984/85:100 bil. 11, 1985/86:100, bil. 11, JoU 1984/85:25 s. 33, JoU 1985/86:13 s. 47).

Med det anförda avstyrks motionerna såvitt nu är i fråga.

I motion 568 (vpk) noteras att möjligheterna till en vidareförädling inom skogsindustrin inte omnämns i propositionen. Enligt motionärerna skulle en utveckling på detta område ge påtagliga förbättringar vad gäller sysselsättning, regional balans och exportvärde. Riksdagen bör enligt motionen uttala att åtgärder skall vidtas för en ökad vidareförädling. Även i motion 580 (c) pekas på det angelägna i att en ökad del av den skogliga råvaran i Norrlands inland förädlas närmare råvarutillgångarna. Det yrkande som framställs i detta syfte går emellertid ut på minskad tillämpning av stadgandet om regeringsprövning i 136 a § byggnadslagen. Detta stadgande hör icke till jordbruksutskottets beredningsområde, varför motionen såvitt nu är i fråga överlämnats till bostadsutskottet för beredning.

Utskottet vill för sin del framhålla att frågan om regionalpolitiska satsningar i Norrland icke kan lösas sektorsvis utan snarare har karaktären av att böra göras till föremål för en samlad behandling. Utskottet gör ett motsvarande uttalande vid sin behandling av regeringens förslag till prisstöd för jordbruket i norra Sverige (JoU 1985/86:24). Utskottet har således stor förståelse för de synpunkter som framförs i motionerna men är icke berett att i förevarande sammanhang föreslå någon särskild åtgärd från riksdagens sida med anledning av yrkande 16 i motion 568.

Jordförvärvslagstiftningen

Jordbruksministern framhåller i propositionen att strukturen på landets

jordbruks- och skogsfastigheter är av avgörande betydelse för virkesförsörjningen. Ägostrukturen är särskilt i vissa områden otillfredsställande. Jordbruksministern har för avsikt att inom kort föreslå regeringen att besluta om en översyn av jordförvärvslagstiftningens effekter. Han framhåller vidare att utbudet av skogsråvara kan påverkas redan nu, genom tillämpning av gällande jordförvärvslag. Han pekar särskilt på den bestämmelse i 5 § jordförvärvslagen enligt vilken juridisk person som bedriver skogsindustriell verksamhet i vilken egendomens virkesavkastning behövs på vissa villkor får beviljas förvärvstillstånd utan krav på avstående av annan egendom som är av betydelse för jordbrukets rationalisering och i storlek eller värde ungefär motsvarande den egendom som avses med förvärvet. Därvid bör enligt jordbruksministern sådana förvärv prioriteras som tillgodoser de regionalpolitiska intressena genom att vid ett rationellt utnyttjande av produktionsresurserna skapa största möjliga antal arbetstillfällen inom skogsbruk, jordbruk och förädlingsindustri. Han betonar även vikten av att lantbruksnämnderna i beslut om förvärvstillstånd tillämpar anvisningarna till 11 § jordförvärvslagen om att ålägga förvärvaren att vidta skogsförbättringsåtgärder samt att upprätta resp. fullfölja skogsbruksplan.

Frågan om en översyn av jordförvärvslagen tas upp i ett par motioner. I motion 566 (fp) erinras om att folkpartiet redan tidigare (i motion 1985/86:Jo244) föreslagit att jordförvärvslagen liberaliseras på så sätt att t. ex. prisprövningen avskaffas. Motionärerna yrkar att den aviserade översynen görs skyndsamt och ges klara direktiv i enlighet med vad som redovisats i nämnda motion (yrkande 20). Även i motion 571 (m) upprepas tidigare krav (i bl. a. motion 1985/86:Jo217) på en förutsättningslös parlamentarisk utredning av jordförvärvslagen. Enligt motionärerna bör statens inflytande över jordförvärven minska, prisprövningen tas bort och arvslagar bringas i överensstämmelse med varandra. Ägandet bör spridas till allt fler och deltidjordbruk måste tillåtas (yrkandena 12, 13 och 14).

Utskottet har vid två tillfällen under innevarande riksmöte avlåtit betänkanden om en översyn av jordförvärvslagen. Då frågan senast behandlades anförde utskottet bl. a. följande:

Utskottet kan således konstatera att den aviserade översynen nu är omedelbart förestående. Med hänsyn till vad som i enlighet med det ovan anförda har framkommit om inriktningen av det kommande översynsarbetet, och mot bakgrund också av utskottets uttalanden i samband med den tidigare behandlingen i år av motioner om jordförvärvslagstiftningen, kan utskottet utgå från att de sakfrågor som berörs i de nu aktuella motionerna kommer att bli föremål för överväganden inom ramen för den kommande översynen. Enligt utskottets mening är det inte erforderligt — och av tidsskäl måhända även mindre fördelaktigt — att översynen sker i en parlamentarisk kommitté. I övrigt bör det ankomma på regeringen att närmare bestämma i vilken form översynsarbetet skall bedrivas. (JoU 1985/86:20.)

Utskottet har självfallet icke nu någon annan inställning till frågan än vad som redovisats i nämnda betänkande. Som jordbruksministern påpekar i propositionen kommer skogsbrukets problem att behandlas med förtur vid översynen. Bl. a. skall den s. k. prisprövningen belysas särskilt. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna såvitt nu är i fråga.

Frågan om i vilken mån juridiska personer skall ges rätt till förvärv av skogsfastighet tas upp i två motioner. Enligt motion 567 motsätter sig centern förändringar i jordförvärvslagen eller dess tillämpningspraxis som skulle öka skogsbolagens möjligheter att förvärva skogsfastigheter. Det kombinerade skogs- och jordbruket är i stora delar av Sverige en förutsättning för en positiv landsbygdsutveckling. Den planerade översynen borde snarast pröva hur mark kan överföras till de enskilda skogsägarna. Enligt motion 568 ställer sig även vänsterpartiet kommunisterna helt avvisande till en förändring av tillämpningen av 5 § JFL enligt propositionen. Motionärerna har uppfattningen att i flertalet fall har förvärvstillstånd getts till juridisk person utan att annan egendom avståtts, redan enligt nuvarande praxis. Det finns vidare stort behov av komplettering och utökning av framför allt skogsmark till aktiva jord- och skogsbrukare. Tillämpningen borde därför skärpas när det gäller kravet att juridisk person skall avstå motsvarande egendom vid förvärv (yrkande 17).

Utskottet erinrar om att regeringen icke föreslår någon ändring av jordförvärvslagen i propositionen. Ej heller förordas någon ändring av lagens tillämpning i förhållande till vad riksdagen uttalade vid lagens tillkomst år 1979. Frågan om sågverkens och andra skogsindustriella företags sätt att förvärva skogsmark behandlades i det sammanhanget ingående. I sitt av riksdagens godkända betänkande vitsordade utskottet att skogsindustrin i många fall kan medverka till en positiv utveckling i en bygd genom framför allt den sysselsättningseffekt som verksamheten ger. Riksdagen anslöt sig vidare till regeringens uttalande att följande borde gälla som en allmän riktlinje, nämligen att skogsindustrins förvärv inte får läggas till andra områden än sådana som med hänsyn till belägenhet, kommunikationer, samhällsservice och andra omständigheter saknar förutsättningar för enskilt skogsbruk eller för kombinerat jord- och skogsbruk, utan att ett bytesförfarande av nyss nämnd innebörd kommer till stånd. En marköverföring till skogsindustrin fick alltså inte motverka de regionalpolitiska strävandena (prop. 1978/79:85, JoU 1978/79:19).

Enligt utskottets mening innebär uttalandet i förevarande proposition om jordförvärvslagens tillämpning en beskrivning av gällande rätt. Som jordbruksministern framhåller torde utbudet av skogsråvaran kunna påverkas redan nu genom tillämpning av lagen. Utskottet ansluter sig till jordbruksministerns bedömning härvidlag. Utskottet är däremot icke berett att förorda någon ändring av lagen i den riktning som föreslås i motionerna 567 och 568 såvitt nu är i fråga. Berörda motionsyrkanden avstyrks således.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *översyn av skogsvårdslagen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:571 yrkande 15,
2. beträffande *regeln om avverkningsskyldighet*
att riksdagen avslår motion 1985/86:578 yrkande 1,
3. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag

på motionerna 1985/86:567 yrkande 20 och 1985/86:571 yrkande 5 — utöver tidigare medel (JoU 1985/86:13 p. 18, rskr. 165) — under förslagsanslaget *Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter* för budgetåret 1986/87 under nionde huvudtiteln anvisar ytterligare 8 500 000 kr.,

4. beträffande *skogsvårdsstyrelsernas arbetsuppgifter*

att riksdagen avslår motion 1985/86:571 yrkande 6,

5. att riksdagen medger att under budgetåret 1986/87, med ändring av tidigare beslut (JoU 1985/86:13 p. 21, rskr. 165) statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 231 000 000 kr. till skogsvård m. m.,

6. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1985/86:567 yrkande 21 och 1985/86:571 yrkande 7 — utöver tidigare medel (JoU 1985/86:13 p. 21, rskr. 165) — under förslagsanslaget *Bidrag till skogsvård m. m.* för budgetåret 1986/87 under nionde huvudtiteln anvisar ytterligare 4 500 000 kr.,

7. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1985/86:566 yrkande 21, med ändring av tidigare beslut (JoU 1985/86:13 p. 17, rskr. 165), medger att skogsstyrelsen under budgetåret 1986/87 får disponera en rörlig kredit av 90 000 000 kr. i riksgäldskontoret,

8. beträffande *kvalitetskravet*

att riksdagen avslår

a) motion 1985/86:567 yrkande 22,

b) motion 1985/86:568 yrkande 15.

9. beträffande *anslaget till byggande av skogsvägar*

att riksdagen avslår motion 1985/86:567 yrkande 24,

10. beträffande *skogsvägar i Jämtlands län*

att riksdagen avslår motion 1985/86:580 yrkande 1,

11. beträffande *åtgärder för vidareförädling*

att riksdagen avslår motion 1985/86:568 yrkande 16,

12. beträffande *översyn av jordförvärvslagen*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:566 yrkande 20 och 1985/86:571 yrkandena 12, 13 och 14,

13. beträffande *tillämpningen av jordförvärvslagen*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:567 yrkande 18 och 1985/86:568 yrkande 17.

Stockholm den 27 maj 1986

På jordbruksutskottets vägnar

Håkan Strömberg

Närvarande: Håkan Strömberg (s), Grethe Lundblad (s), Arne Andersson i Ljung (m), Ove Karlsson (s), Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Margareta Winberg (s), Kerstin Gellerman (fp), Jens Eriksson (m), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), John Andersson (vpk), Leif Marklund (s), Ulf Lönnqvist (s) och Bertil Jonasson (c)

1. Översyn av skogsvårdslagen (mom. 1)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Utskottet delar" och slutar "avstyrker motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas mening att skogsvårdslagen principiellt bör ha sin utgångspunkt i skogen som naturresurs och att den icke skall innehålla moment som berör virkesmarknad och råvaruförsörjning till skogsindustrin. Tvångslagar för att tvinga fram virke i lågkonjunkturer bör bestämt avvisas.

Utskottet tillstyrker mot den bakgrunden förslaget i motion 571. Riksdagen bör sålunda med bifall till motion 671 såvitt nu är i fråga (yrkande 15) begära en översyn av skogsvårdslagstiftningen m. m. Därmed är också syftet med motion 578 yrkande 1 tillgodosett.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *översyn av skogsvårdslagen*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:571 yrkande 15 beslutar om en översyn av skogsvårdslagen.

2. Anslagen till Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter, m. m. (mom. 3, 4 och 6)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar "Utskottet delar" och på s. 6 slutar "6 och 7" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den mening som framförs i motion 571. Som motionärerna påpekar finns det ett behov av att informera s. k. passiva skogsägare om skogsvårdslagens krav. Därför bör skogsvårdsstyrelsernas verksamhet inriktas på att nå dessa skogsägare. Riksdagen bör göra ett särskilt uttalande om detta. Anslaget behöver därför inte ökas. Utskottet avstyrker således regeringens förslag härom. Även förslaget om en ökning av anslaget till översiktliga skogsinventeringar avstyrks. Som framhålls i motionen bör ramanslaget Bidrag till skogsvård minskas med 117 milj. kr. jämfört med tidigare anslaget belopp. Utskottet är heller icke berett att biträda yrkandena i motion 567 vilka i viss utsträckning har en annan motivering än den utskottet framför.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:571 yrkande 5 och med avslag på motion 1985/86:567 yrkande 20 avslår regeringens förslag om ökning av anslaget Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *skogsvårdsstyrelsernas arbetsuppgifter* att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1985/86:571 yrkande 6,

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:571 yrkande 7 med avslag på regeringens förslag samt på motion 1985/86:567 yrkande 21 — med undanröjande av tidigare beslut (JoU 1985/86:13 p. 21, rskr. 165) — till *Bidrag till skogsvård m. m.* för budgetåret 1986/87 under nionde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 173 000 000 kr.,

3. Anslagen till Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter m. m. (mom. 3 och 6)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar "Utskottet delar" och på s. 6 slutar "6 och 7" bort ha följande lydelse:

Utskottet får erinra om att Lars Ernestam m. fl. (fp) i motion 615, som väckts med anledning av proposition 166 om reglering av priserna på jordbruksprodukter, lämnat förslag till finansiering av en föreslagen höjning av stödet till jordbruket i norra Sverige. Enligt motionärerna bör bl. a. de medel som i förevarande proposition föreslås för höjning med 8,5 milj. kr. av anslaget till skogsvårdsstyrelsernas myndighetsuppgifter och med 4,5 milj. kr. av anslaget till skogsvård i stället användas till höjningen av Norrlandsstödet.

Utskottet delar motionärernas uppfattning. Med den motivering som anges i motion 615 och med anledning av motion 567 yrkandena 20 och 21 avstyrker utskottet regeringens förslag om höjning av anslagen till skogsvårdsstyrelsernas myndighetsutövning resp. till bidrag till skogsvård.

dels utskottets hemställan under 3 och 6 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med anledning av motion 1985/86:567 yrkande 20 och med avslag på motion 1985/86:571 yrkande 5 avslår regeringens förslag om ökning av anslaget Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter,

6. att riksdagen med anledning av motion 1985/86:567 yrkande 21 och med avslag på motion 1985/86:571 yrkande 7 avslår regeringens förslag om ökning av anslaget Bidrag till skogsvård,

4. Anslagen till Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter m. m. (mom. 3 och 6)

Lennart Brunander och Bertil Jonasson (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar "Utskottet delar" och på s. 6 slutar "6 och 7" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den mening som framförs i motion 567. Centerpartiet har,

som motionärerna framhåller, under en följd av år krävt att skogsvårdsavgiften skall tas bort och att de skogliga bidragen med undantag av dem som har regionalpolitisk karaktär bör avskaffas. Mot den bakgrunden bör riksdagen enligt utskottets mening med bifall till motionen såvitt nu är i fråga (yrkandena 20 och 21) avslå regeringens förslag om ökning av anslagen till skogsvårdsstyrelserna resp. till översiktliga skogsinventeringar. Det anförda innebär att utskottet avstyrker motion 571 yrkande 5 såvitt avser motiveringen. Utskottet avstyrker även yrkandena 6 och 7 i motion 571.

dels utskottets hemställan under punkterna 3 och 6 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:567 yrkande 20 och med avslag på motion 1985/86:571 yrkande 5 avslår regeringens förslag om ökning av anslaget Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter.

6. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:567 yrkande 21 och med avslag på motion 1985/86:571 yrkande 7 avslår regeringens förslag om ökning av anslaget Bidrag till skogsvård.

5. Skogsstyrelsens rörliga kredit i riksgäldskontoret (mom. 7)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar "Utskottet har" och slutar "yrkande 21" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder motionärernas förslag. Någon anledning att just skogsstyrelsen bör erhålla likviditetstillskott med anledning av ändrade regler för beredskapsarbetenas finansiering m. m. föreligger knappast. Regeringens förslag om ökade krediter avstyrks således.

dels utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:566 yrkande 21 avslår regeringens förslag till ökad disposition för skogsstyrelsen av rörlig kredit i riksgäldskontoret med 25 milj. kr.,

6. Byggande av skogsvägar (mom. 9)

Lennart Brunander och Bertil Jonasson (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar "Utskottet har" och slutar "i fråga" bort ha följande lydelse:

Som motionärerna påpekar har skogsbilvägarnas utbyggnad stor betydelse för möjligheterna att öka virkestillgången, liksom den i sig också skapar sysselsättning. Särskilt angelägna är åtgärder i detta hänseende i det inre av Norrland. Utskottet biträder mot den bakgrunden yrkandet i motion 567 om en fördubbling av anslaget för den inre zonen vilket innebär en anslagsökning med 17,5 milj. kr. Enligt utskottets mening bör det inom ramen för en sådan ökning vara möjligt att tillgodose även yrkandet i motion 580 i viss utsträckning. Det torde böra ankomma på skogsstyrelsen att

fördela medlen, varför någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av sistnämnda motionsyrkande icke påkallas.

JoU 1985/86:26

dels utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:567 yrkande 24 — utöver tidigare medel (JoU 1985/86:13 p. 22, rskr. 165) — under förslagsanslaget *Stöd till byggande av skogsvägar* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1986/87 anvisar ytterligare 17 500 000 kr.,

7. Översyn av jordförvärvslagen (mom. 12)

Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Gellerman (fp) och Jens Eriksson (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar "Utskottet har" och slutar "i fråga" bort ha följande lydelse:

Utskottet har vid två tillfällen under innevarande riksmöte avlåtit betänkanden om en översyn av jordförvärvslagen. Då frågan senast behandlades anfördes reservationsvis (m, fp) bl. a. följande:

"Utskottet vill för sin del än en gång betona nödvändigheten av att de under senare år vid flera tillfällen i riksdagen — — — påtalade bristerna i jordförvärvslagstiftningen nu blir föremål för utredning — — — Enligt utskottets mening bör således snarast en parlamentarisk kommitté tillsättas med uppdrag att skyndsamt utreda jordförvärvslagstiftningen och frågor som hör samman med den." Reservanterna angav vidare vissa riktlinjer för utredningsarbetet (JoU 1985/86:20).

Utskottet har icke nu någon annan mening än vad som redovisats i nämnda reservation. En parlamentarisk utredning bör sålunda snarast tillsättas med direktiv utformade enligt de riktlinjer som angavs i reservationen till betänkandet JoU 1985/86:20. Vad utskottet anført med anledning av berörda motionsyrkanden bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *översyn av jordförvärvslagen*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført med anledning av motionerna 1985/86:566 yrkande 20 och 1985/86:571 yrkandena 12, 13 och 14,

8. Jordförvärvslagens tillämpning (mom. 13)

Lennart Brunander och Bertil Jonasson (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar "Enligt utskottets" och slutar "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening — — — (lika med utskottet) — — — gällande rätt. Enligt vad utskottet erfarit tillämpas lagen redan nu i många fall så, att juridiska personer medges förvärvstillstånd till köp av skogsmark utan krav på kompensation i form av avstående av annan mark. Utskottet delar bedömningen i motion 567, att det finns ett stort behov av komplettering och ökning av framför allt skogsmark till aktiva jord- och skogsbrukare. Den

planerade översynen av jordförvärvslagen borde snarast pröva hur mark kan överföras till skogsägarna. Därvid bör även möjligheten att i detta syfte utnyttja domänverkets, kyrkans och skogsbolagens markinnehav prövas. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna i nu berört avseende bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *tillämpningen av jordförvärvslagen*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1985/86:567 yrkande 18.

9. Jordförvärvslagens tillämpning (mom. 13)

John Andersson (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar "Enligt utskottets" och slutar "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening — — — (lika med utskottet) — — — gällande rätt. Som framhålls i motion 568 tillämpas lagen redan nu i många fall så, att juridiska personer medges förvärvstillstånd till köp av skogsmark utan krav på kompensation i form av avstående av annan mark. Utskottet delar bedömningen i motion 568, att det finns ett stort behov av komplettering och utökning av framför allt skogsmark till aktiva jord- och skogsbrukare. Den planerade översynen av jordförvärvslagen borde snarast pröva hur mark kan överföras till skogsägarna. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna i nu berört avseende bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *tillämpningen av jordförvärvslagen*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1985/86:568 yrkande 17.

Särskilda yttranden

1. Översyn av skogspolitiken (mom. 1)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anför:

I kompletteringspropositionen föreslås i syfte att öka avverkningarna ett antal åtgärder, bl. a. ökade anslag för rådgivning och inventeringar och införande av minimibelopp inom skogsvårdsavgiften. Enligt vår uppfattning finns det goda skäl att vara tveksam till de effekter som de föreslagna åtgärderna kan väntas ge upphov till. Vi har tidigare vid behandling av betänkande JoU 1985/86:13 påpekat att den utveckling som skett sedan 1979 och som kan förutses för de kommande åren gör det motiverat att nu påbörja en samlad översyn av skogspolitiken. En utredning bör tillsättas. Därvid bör de förändringar i skogsvårdslagen som införts sedan 1979 så-

som bestämmelser om avverkningstvång (14 §), gallringstvång (9 §), och obligatoriska skogsbruksplaner (21 §) upphävas.

Vid utformningen av direktiven bör även våra synpunkter som anförts i motion Jo738 om stärkande av hänsynen till naturvården tillgodoses.

2. Översyn av skogsvårdslagstiftningen (mom. 1)

Lennart Brunander och Bertil Jonasson (båda c) anför:

Centerpartiet har i reservation 22 till utskottets betänkande JoU 1985/86:13 redogjort för vår syn på hur skogsvårdslagstiftningen skall ändras. Vi hänvisar till det.

3. Tillämpningen av jordförvärvslagen (mom. 13)

Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Gellerman (fp) och Jens Eriksson (m) anför:

Frågan om juridiska personers förvärv bör prövas i samband med den översyn av jordförvärvslagstiftningen som nu skall ske. Vi anser därför att den tolkning som departementschefen ock utskottsmajoriteten nu gör borde anstå i avvaktan på denna utredning.